

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

1:a årg.

Den 22 Juli 1900

N:r 43

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: Statsrådet K. S. Husberg (med 1 porträtt). Hur man blir bankdirektör (öfvers. för H. 8 D.). Från kalkbrotten i Vestergölland (med 3 illustrationer). Gibraltars nye guvernör (med 3 illustrationer). Frysningförsök vid låg temperatur (med 5 illustrationer). Ögonblicksbilder från Parisutställningen (med 5 illustrationer). I mobiliseringstid (med 6 illustr.). Från Skagens klitter (med 7 illustr.). En prinsessa som brandsoldat (med 1 porträtt). Guldörstens offer (Följetong, forts.). Öfverdirektör F. A. Almgren (med 1 porträtt). Veckans porträttgalleri (med 2 porträtt).

D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1900.

STATSRÅDET K. S. HUSBERG.

Yngre män än den fyrtiosexårige Norrbottenshöfdingen K. S. Husberg ha visserligen setat i konungens råd — Hans Forsell var icke mer än trettiofem, när han 1875 öfvertog finansministerportföljen — men ändå kan Husberg sägas ha gjort en snabb karriär. De, som kommit snabbare fram, ha gjort något höjdsprång, som besparat dem besväret att ta ett trappsteg i sender. Husberg har passerat de byråkratiska graderna upp till posten som expeditionschef (i ecklesiastikdepartementet) och sedan via landshöfdingsstolen i Luleå fram till rådsbordet, där han också börjar i början, som konsultativ, för att utan tvifvel fortsätta till ännu högre värdigheter.

Denna jämna, säkra karriär utan hvarje effektfull hasard är betecknande för Husbergs läggning. Lugnt och säkert studerar han sig in i de stycken, med hvilka han har att taga befattning. Halfgjordt arbete är honom en styggelse, och att affärda med en fras, hvad han icke kan bedöma i sak, faller honom icke in. Men hans begäfnings och arbetsförmåga är stor nog att ändå rädda honom från att fastna i detaljernas mångfald. Planmässigt och raskt reder han ut härfvorna. Sådan lär han ha varit i sina studier, sådan var han som man i verken och sedan som chef för länsstyrelsen i Norrbotten. Den insats, han gjort i den norrländska frågan under de år, han haft särskild anledning att sysselsätta sig därmed, bestyrker, att han bibehållit sin gamla bepröfvade arbetsmetod. De initiativ han tagit ha visserligen icke varit af beskaffenhet att tillvinna honom hela landets uppmärksamhet. Men de, som följt hans verksamhet på nära håll, försäkra, att hans arbete varit både energiskt och fruktbart. Det har talats mycket om Hernösandsbiskopens oerhörda embetsbörda. Om Norrbottenshöfdingens världsliga omsorger har däremot icke funnits någon särskild anledning att orda. Men i själfva verket torde dessa båda sysslor — så som landshöfding Husberg fattat sin uppgift — icke vara ojämförliga hvad arbetskvantiteten angår. Den administrativa ledningen af en bygd, där odlingen håller på att bryta sig väg som i Norrbotten, alltfjämt sprängande gamla, för ej länge sedan nya former, ställer höga anspråk på sin man. Det är annat att vara landshöfding där än att vara det i ett gammalt kulturlän, där allt går sin gamla gång, och representationsplikterna äro de, som vålla största bekymret.

Samma drag, som gifvit prägel åt Husbergs verksamhet som embetsman, som organisator och administrator, ha också utmärkt hans uppträdande som politiker. Anspråklöst och stilla, utan alla effektnummer, har han arbetat sig in i kammarens förtroende. I år bevistade han sin elfte riksdag. För hvarje riksdag, som gått, har den meningens stadgat sig säkrare inom alla läger, att hans parlamentariska kraft är af allra första rang. Han har aldrig haft något parti bakom sig — partipolitiken har antagligen för honom tett sig som fraspolitik — men genom sin personliga duglighet har han kunnat utan hjälp göra sig gällande, och under de tre senaste riksdagarna har andra kammaren anförtrott honom sin ordförandepost i lagutskottet.

Därigenom har han kommit att flitigare än förut deltaga i debatterna till oomtvistlig fromma för desamma. Det fins i andra kammaren ingen mer än Adolf Hedin, till hvars ord man lyssnar med mera andlös uppmärksamhet än till hans. Och det fins ingen, hvilken är honom öfverlägsen som vältalare — få som äro honom vuxna. Denna vältalighet är också ett troget uttryck för hans skaplynne: enkel, klar, värdig, saklig och frasfri. Den är så himmelsvidt olik den gamla vältalighet, som gerna urartade till att bli sitt eget mål, som blomstrade och sprakade och bländade, så att man — visserligen ofta till lycka för talaren — glömde, hvad som skulle i sak bevisas, för de oratoriska blommornas doft och fyrverkeriernas prakt. Husbergs vältalighet återigen består i den kristallklara sakframställningen, hvilken aldrig en linje viker ur sin logiska bana för att plocka oratoriska blomster, men väl tar vara på de, som råka växa i dess väg och kunna ge färg utan att distrahera. Men äfven de plockas sparsamt och fästas aldrig ihop till buketter.

Sådan är hans vältalighet — förenad med en ögonblicklig slagfärdighet, när det gäller att parera — och sådan är han själf i sitt enskilda uppträdande liksom i sitt offentliga: enkel, flärdlös och älskvärd, utan alla »högfärdiga fasoner».

Af alla de kandidater, som nämnts till den nu besatta statsrådsposten och alla, som skulle ha kunnat nämnas, fins ingen, som kunnat påräkna ett mera enstämmigt erkännande från alla läger än landshöfding Husberg.

HUR MAN BLIR BANKDIREKTÖR.

Af Ernest Harry Newfield.

Öfvers. för HVAR 8 DAG.

Det var i Newyork, kl. 5 e. m. Jag var just hemkommen från redaktionen och hade uttröttad af dagens arbete, kastat mig på soffan för att få en liten lur, då det knackade och Jack, min uppappare, kom in med ett visitkort.

»Sir», anmälde han, »det är en herre därute som önskar tala med er.»

»Det var sjutton, att man inte kan få ett ögonblicks hvila i dag», utbrast jag. »Säg att jag inte är hemma, eller att jag är sjuk eller hvad du vill! Han kan komma igen i morgon.»

Men Jack — egentligen hette han Franz och

hade från Berlin kommit till Amerika för att göra sin lycka — räckte fram kortet och anmärkte i diskret ton:

»Sir, vill ni inte först läsa namnet?»

Otåligt ryckte jag till mig visitkortet.

»L. v. B. Direktör för The Anglo-American Trade-promoting and Finance Corporation.»

I ett nu var jag på benen. En bankdirektör? Chefen för ett finans- och grundarebolag — en panningkar! Hvad ville väl denne Mammons man i min ringa boning?!

Fort tog jag på mig väst och bonjour, kastade ett par böcker och manuskript på skrifbordet som om jag öfverraskats i mitt arbete, och befallde Jack att föra in den främmande.

När dörren öppnades, måste jag ge upp ett gapkratt. Det var ju Ludvig! Den gentile Ludvig v. B., tillsammans med hvilken jag under ett besök haft så skämtsamt i hans forna hemort, kejsarstaden vid den »schönen, blauen Donau».

Nu återsågo vi hvarandra helt oväntadt i Newyork. Efter en hjärtlig hälsning slog vi oss ner vid en cigarr och ett glas vin för att språka om gamla tider och den nya.

L. v. B. hade brännt sina skepp och sedan han förlorat sin förmögenhet, förlitande sig på sin egen kraft, modigt tagit upp kampen för tillvaron samt sålunda kommit till Newyork för att arbeta sig upp. Det hade också lyckats honom, tack vare hans grundliga kunskaper, hans praktiska sinne och för öfrigt präktiga karaktär.

Och dock skulle han kanske ha gått under, gått under af svält, om icke ett gynnsamt öde i nödens ögonblick räckt honom handen och lyft upp honom på samhällstegens första pinne.

Jag hade, berättade v. B., varit hemifrån helt plötsligt med mycket små tillgångar, just jämt hvad som räckte till öfverfarten plus ett par dollars för de första dagarna i det nya landet.

Min tunna kassa hade snart smält all världens väg och så befann jag mig en dag med tom portmonnä *vis-a-vis de rien*. Att tänka på något visst yrke eller systematiskt bygga upp en karriär kunde det under sådana omständigheter ej vara tal om. Jag hade icke ens en bit torr bröd, icke tak öfver hufvudet. Bäst som jag »flanerade» genom gatorna begrundande min sorgliga ställning, föll det mig in att jag kunde bli gatuförsäljare lika väl som någon annan. Jag pantsatte min vinterrock — klocka och ringar hade redan för länge sedan hittat till onkel — skaffade mig en »disk», köpte för de återstående slantarne så många apelsiner jag kunde få af partiförsäljaren och ställde mig vid första bästa gathörn.»

»Du har ingen aning om», fortfor han, »hvad det vill säga att vara utsatt för hvarje väderväxling, ute i regn och snö, i solhetta och cyklon, på gatorna från tidigt på morgonen till sent på natten. Men från det värsta blef jag ju förskonad. Och så till slut — det dröjde icke alltför länge — tog man hand om mig.»

»På hvad sätt?» afbröt jag honom.

»Det hände så här», svarade B. och fortsatte att berätta.

»En dag, när det var bitande kallt och nordanvinden tycktes finna ett särskildt nöje i att blåsa igenom mina icke vidare värmande paltor, stod jag i närheten af Oxford Hotel vid »River Side Drive» och försökte slumpa bort mina apelsiner, skosnören, tändstickor m. m. Men det såg ut som om folk plötsligt kunnat undvara dessa nyttiga saker och middagen kom, utan att jag sålt för en cent.

Jag blef misslynt och ämnade just söka upp en bättre plats, då jag fick se en äldre herre komma emot mig.

»Har ni skoband?» frågade han.

»Yes sir, hur många?»

»Ge mig två par.»

Han betalade och gick.

När han redan hunnit på hundra stegs afstånd, märkte jag först att jag gifvit honom för litet

växel. Jag skyndade efter honom och hann till slut i fatt honom aldeles andruten.

»Förlåt, sir, här är er växel, jag har gifvit er för litet tillbaka.»

»För litet!»

Yankeen såg på mig, först förvånad, sedan med skarp blick. Jag kände hur blodet rusade mig åt hufvudet och glömsk af hvar jag befann mig ropade jag på tyska:

»Ja, herrn, det är edra pängar, tag dem.»

Yankeens ögon öfverforo min tvifvelsutän mer än tarfliga dräkt, han fixerade mig skarpt än en gång och sade blott:

»Come on!»

Jag följde med.

I hans salong i andra våningen i Oxford Hotel måste jag därpå bikta mig. Jag talade länge och med eftertryck — som advokat i egen sak.

Yankeens anletsdrag blefvo oförändrade under min utförliga berättelse. Icke en muskel rörde sig i hans känslolösa slätrakade ansikte. Med orubbligt lugn och kalla genomträngande ögon betraktade han mig, som om han velat tränga ned i mitt hjärtas djupaste skrymslen. När jag, sväfvande mellan hopp och fruktan, slutat hvad jag hade att säga skulle jag gärna velat läsa hans tankar. Men han förblef stum, orörlig, orubblig.

Plötsligt for han upp, ställde sig aldeles framför näsan på mig och såg mig i ögonen.

»All right, man, gå och rigga upp er!» Med dessa ord drog han upp en femtidollarsedel och räckte mig.

När jag kom ut från *Universal Provider's* jätte-etablissement, skulle ingen i den elegante gentlemann kunnat känna igen den fattige apelsinförsäljaren. Jag var splitter ny från topp till tå, från cylindern till blankläderskorna, från kravatten till strumporna.

Besjälad af nya förhoppningar tog jag en droska och for till yankeens hotell. Snart stod jag för andra gången inför honom.

Han satt och blåste tigande ut cigarröken framför sig. När jag väntat en stund, lät han benen som han låtit hvila på bordet långsamt falla ned. Därpå vände han sig i sin stol och började:

»All right, mister! Nu ser ni ut som en medborgare. Jag tycker om er. Ni är inte något dumhufvud. Sådant folk har man användning för.»

Därpå började han gå af och an i rummet, utan ett ord, under det jag stod där med hatten i hand och såg på honom.

Plötsligt upphörde han med sin promenad och utan någon som helst inledning slungade han till mig frågan:

»Vet ni hvad en direktör är — en direktör för ett bolag — vet ni hvad det är?»

Jag log. Med min fullkomliga okunnighet om finansier och affärer och utan en aning om hvart han egentligen ville hän, ansåg jag klokast att ej svara någonting.

»En direktör», fortsatte han, »en direktör — det är en person som förstår att höra, en person som förstår att se — och som för öfrigt förstår att tiga. En sådan direktör har jag användning för. Förstår ni nu?»

Jag förstod.

»Uppgjordt!» svarade jag skrattande och skakade hans framsträckta hand — —.

Så slutade min vän sin berättelse.

FRÅN KALKBROTEN I VESTERGÖTLAND.

Illustrationerna efter fotografier för HVAR 8 DAG.

Från de trakter i Västergötland, hvilka konung Oscar helt nyligen besökt före sin ankomst till vestkusten, äro vi i tillfälle återgifva en del vyer, tagna

Hönsäter, beläget på Kinnekulles norra sluttning, köptes af hertig Erik Magnusson († 1318) och egdes sedan af medlemmar af släkterna Grupendal (till 1472) och Stake (till 1795). År 1796 köpte hofjunkaren B. von Hofsten godset, hvilket genom dennes dotters giftermål kom till grefliga ätten Hamilton. Grefve Gotthard Hamilton sålde det sedan till Hellekis aktiebolag.

✱

Kalkugn.

Den första illustrationen visar oss en s. k. kalkugn, ur hvilken man efter fullbordad bränning uttager kalken. Bränningen tillgår så, att man lägger ett lager skiftevis af skiffer och kalk. Den förra användes och hettan blir så stark att kalkstenen kommer i glödning. Detta kräver en tid af 10 å 14 dagar.

från Hellekis stora bolags kalkbrott å Hönsäter, Gösäter och Blomberg. Det är, som vi veta, en synnerligen stor och värdefull industri som här upparbetats. Härifrån exporteras vida omkring de moderna outhärliga byggnadsmaterielen skiffer, kalksten och tegel.

Kalkbrotten äro belägna vid Kinnekulles sluttning utmed Vänern. Dessa fagra nejdernas härliga naturskönhet lockar ju ock årligen dit en mängd besökande.

Egendomarne ha äfven ett lysande förflutet. Till Hellekis flyttade mot slutet af 1400-talet riksrådet Axel Mattsson, hvilkens måg Axel Posse ärfde den stora gården (nu nära 16 hela mantal). Efter några kortare afbrott — indraget till kronan 1604 och innehafd af N. Stiernsköld till 1627 — var godset i Possesläktens ego till år 1818. Nu egdes den stora possessionen af Hellekis aktiebolag.

Till slut står hela ugnen, hvilken rymmer 1,000 å 1,500 hl. kalk, i brand — innehållet n. b., ty egendomligt nog brinner icke äfven skifferugnen. En sådan kan t. o. m. stå sig i många år utan att behöfva byggas om.

Skiffer- och kalkgrufva.

Från Gössätters gruffält.

Hvarje ugn har ett lag af 4 st. arbetare, hvilka spränga ut stenen, hugga den samt köra den och skiffern till ugnen och »tutta på» det hela. Den kalk, som skall begagnas till murning o. d., afsläcks med vatten.

Om storleken af denna industri kan man göra sig en föreställning vid upplysningen att för bolagets räkning äro ej mindre än 5 å 6 ångare och lika många egna segelfartyg i trafik. Dessutom tagas många andra fartyg i behof under brådaste skeppningstiden.

På den andra bilden i ordningen ser man, hur kalkstenen och skiffern ligga i själfva berget. Här

spränges med dynamit, hvarpå stycken sönderslås i mindre bitar. De tunna lagren är skiffer, de större och tjockare kalksten, hvilken nu före bränningen är blåsvart. Skiffern blir efter densamma röd. Detta material har börjat mer och mer användas för tegelfabrikation — alla stationerna å Kinnekulle-Lidköpings järnväg äro t. ex. uppförda däraf.

Till slut kommer en vy med utsikt öfver Gössätters »grufva», från hvilken äfven järnväg för ned till Gössätters station. De stora högarne å bilden äro utbränd skiffer. En oljefabrik med ändamål att ur skiffern frambringa olja medels kokning i torra

retorter anlades här för några år sedan. Byggnaderna finnas kvar, men fabrikationen gick med förlust och måste snart läggas ned.

*

Den som besöker Kinnekulle — och hvem gästar ej någon gång denna vidt bekanta härliga punkt! — gör klokt i att göra en afstickare till Hellekisbolagets stora kalkbrott. Hvarje svensk industri erbjuder sitt intresse för fosterlandsvännen — hur mycket mer då icke denna i sin genre stortadt uppdriifna gren.

GIBRALTARS NYE GUVERNÖR.

För HVAR 8 DAG.

Ladysmiths tappra försvarare, *sir George White*, som med bruten helsa återvände till England strax efter stadens befriande, har under sin vistelse i hemlandet varit föremål för en stor och smickrande uppmärksamhet från en tacksam nation.

Vid en större middag d. 5 juli i S:t Stephens-klubben, Westminster, öfverlämnades åt generalen en magnifik sabel, skänkt af innevånarne i Ladysmith samt en silverservis från arbetare i Durban. Af sina landsmän irländarne har *sir White* erhållit en dyrbar häst såsom ersättning för den, som sköts under honom i kriget. Drottningen utnämde genast vid hemkomsten general *White* till guvernör i Gibraltar, hvars milda Medel-

Guvernörens palats.

Gibraltar.

hafsklimat torde fullt återställa hans af krigs-
strapatserna medtagna krafter.

Storartade anstalter ha vidtagits i Gi-
braltar för guvernörens mottagande, och efter
att ha firat sin 65:te födelsedag i London af-
reste general White den 6 juli till denna vik-
tiga post för att aflösa sir R. Biddulph såsom
vaktare af Medelhafvets nyckel.

Våra illustrationer framställa själfva klippan,
hvari finnes den engelska ointagliga fästningen,
samt vid hvars fot den lilla staden utbreder
sig, den nya hamnen med åtskilliga krigs-
skepp, samt sir Whites blifvande hem, guver-
nörspalatset, framför hvilket svajar den af
hvarje sann britt så högt dyrkade »Union
Jack».

I. H. L.

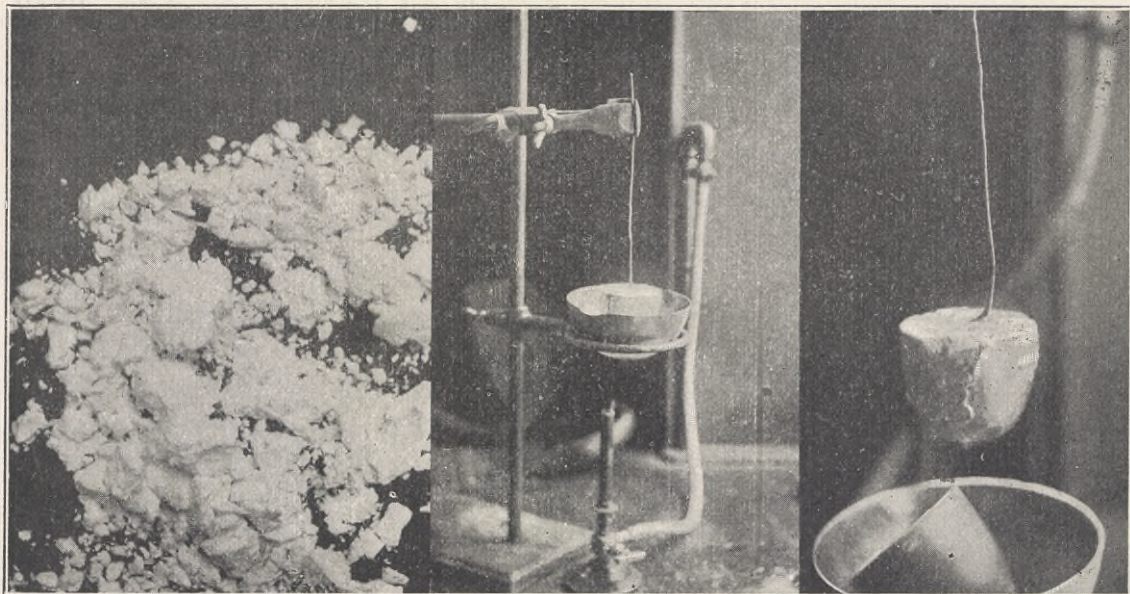
Krigsfartyg i Gibraltar nya hamn.

FRYSNINGSFÖRSÖK VID LÅG TEMPERATUR.

Bilder och text för HVAR 8 DAG af civilingenjör G. W:son Cronquist.

När man stiger upp ur ett bad, känns det svalt, i synnerhet ifall det »drar». Ännu kallare förefaller det om man slår eau de cologne på

bildas genast en isskorpa kring densamma, men samtidigt smälter en del af kvicksilfret (-39°C.) och rinner ut genom islagret; kring kvicksilfver-

Frusen fast kolsyra.

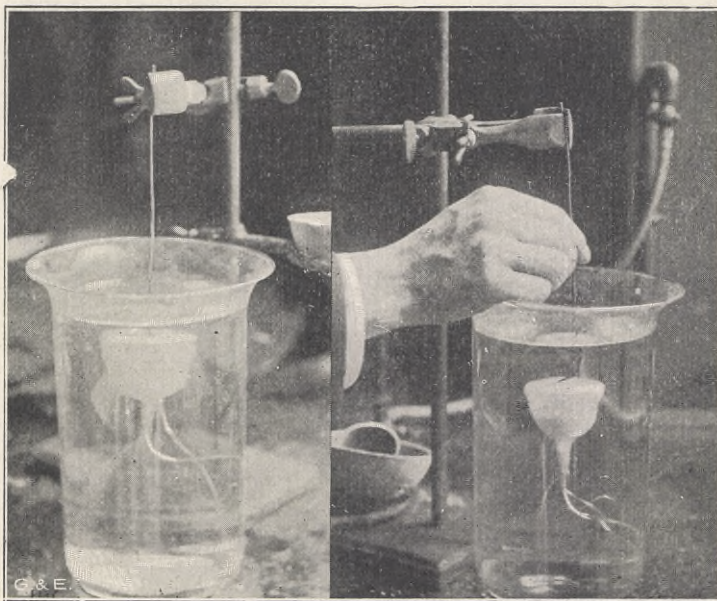
Frysning af kvicksilfver med fast kolsyra.

Fruset, fast kvicksilfver.

handen och »blåser bort» densamma. I båda fallen grundar sig kylan på den värme, som borttages från kroppsytan för att förgasa vätskan. Afdunstningen går fortare — det kännes kallare — om luften är i rörelse. Ju lägre kokpunkt vätskan har, dess kallare blir föremålet, från hvilket den afdunstar. Sprit (eau de cologne) ger sålunda lägre temperatur än vatten — eter lägre än sprit o. s. v. Vid det lilla försök jag här vill beskrifva, användes en vätska med kokpunkten $= +78^{\circ}\text{C.}$ Det var till 50 atm. komprimerad flytande kolsyra. Låter man denna utströmma ur de starka stålbehållarne, afdunstar den så fort, att en del fryser, bildande fast kolsyra, som man kan uppfånga. På fig. 1 synes denna snölika massa, som då har en temperatur af ca -80°C. Här af lägges något kring en nickeldegel fylld med kvicksilfver (se fig. 2). Eter pågjutes och en låga håller den yttre skålen starkt glödande, enär ett isolerande gaslager något hindrar afdunstningen utåt. Efter en stund ha vi i den inre degeln fått fruset kvicksilfver, som lätt lossnar från degeln och då ser ut som fig. 3 visar, vackert silfverglänsande och fast. När vi sett nog på kvicksilfverklumpen, sänka vi ned densamma i en stor bågare med vatten. Då

strålarne frysa då genast isrör mer eller mindre krokiga (se fig. 4 och 5). Efter en liten stund har allt kvicksilfver runnit ut och blott isskalet återstår.

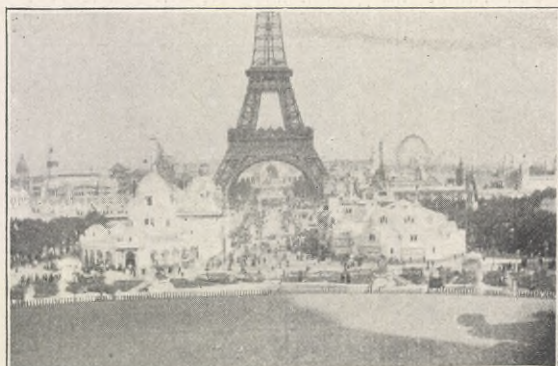
Försöket är afslutadt.
Au revoir!

Fruset kvicksilfver i vatten.

ÖGONBLICKSBILDER FRÅN PARISUTSTÄLLNINGEN.

Illustrationerna efter amatörfotografier.

En vän till HVAR 8 DAG har insändt vidstående små förträffliga »snap-shots». HVAR 8 DAG har många vänner som »knäppa» på sina kameror, men icke så många komma sig för att insända fotografierna. — Ofta lämna amatörfotografier vida lifligare bilder än yrkesfotografier och vi såväl som hela HVAR 8 DAGS stora läsekrets skola tacka för goda, intressanta fotografier. — Öfverlämna åt oss att afgöra om de äro goda eller ej; kanske kunna vi hjälpa upp små svag-

heter i bilden. — Men låtom oss återgå till Parisutställningen.

Denna står nu omsider fullt färdig och antalet besökande är i jämn stigning. Många invänta naturligtvis september med dess svalare väder. Då äro också parisarne — och parisiskorna — af värld återkomna till staden, på hvilken ju endast de senare sätta denna oförlikneliga prägel af *la vie parisienne!*

Naturligtvis är utställningen en succès. Hvad

svenskarne beträffar, ha vi redan gjort *vår* succès, tack vare vår konung, vår sång och vår gymnastik. Och vår *utställning* erbjuder en mångfald vackra och hedrande, i vissa fall erkändt storslagna, pointer. Priserna äro emellertid ännu ej offentliggjorda, så att det är för tidigt att yttra sig om hvilket intryck det svenska gjort på opartiska domare. Låtom oss hoppas det bästa!

De första af våra bilder äro tagna från »fältet» de två nedersta från den rullande trottoiren.

I MOBILISERINGSTID.

Med illustrationer efter fotografier för HVAR 8 DAG från de stora manövrerna å Malmslätt

I.

Hvad tjäna det till att hafva en här, om man icke vet att den i krigstid duger till det den är afsedd för och dess organisering är sådan att icke hela maskineriet stannar af så att säga innan det kommit i gång? Så enkelt och logiskt detta resonemang än är, blef det icke i första taget klart för en hel del folkrepresentanter, när förslaget om en s. k. försöksmobilisering framlades för Riksdagen i år. Det var icke första gången regeringen äskade medel till hvad som måste för den tänkande endast vara en logisk följd af beviljandet af anslagen till fästningar och gevär m. m., af utsträckt värnpliktstid o. s. v.

S. & O.

Amatörfoto.

Konungen intager lunch.

När jag köpt en klocka, proberar jag den inte genom att låta den ligga eller rättare stå stilla dygnet om, eller låta den gå en halftimma en dag.

Nå, vikten af att vårt försvar stärkes och dess användbarhet *i tid* pröfvas, blef omsider tydlig för en stor majoritet inom Riksdagen och denna beviljade i år pänningar till den försöksmobilisering, som började den 27 juni och afslutades den 11 juli. Hvad en »försöksmobilisering» innebär,

Foto. Svenson, Linköping.

Lifgrenadierna under skjutning.

Hur den praktiska nyttan af den nya arméorganisationen skulle kunna pröfvas, hur resultatet af de mångomtalade »90 dagarnes» exercis väl skulle blifva klart utan en mobilisering på försök — därom kanske någon af mobiliseringens envisa motståndare ville benäget upplysa.

Foto. Svenson, Linköping.

Värmlands fältjägare söka skydd.

Amatörfoto.

Värmlands fältjägare förrätta korum.

har framgått af det ofvan anförda. Det gäller att utröna: inom hvilken tid de helt plötsligt inkallade trupperna, stam såväl som beväring, kunde vara samlade å öfningsplatsen, vidare om stridsöfningarnes resultat skulle visa sig motsvara hvad man väntat sig af hären samt till slut fältlivets och dess strapatsers allmänna inflytande på »gössarne».

* * *

De mobiliserade regementena voro: Första och andra lifgrenadierregementena, Andra Göta artil-

Amatörfoto.

»Kök».

leriregemente, Smålands husarer, Värmlands fältjägare, Norrlands trängbataljon och Västernorrlands regemente. De stora stridsöfningarna höllos

den 9—11 juli i närheten af lifgrenadierernas mötesplats Malmslätt, där de fem förstnämnda regementena mobiliserats. Här utvecklade sig ett 10-dagars rörligaste fältlif, under hvilket värdefulla erfarenhetsrön gjordes. De stora manövrerna öfvervoros, som bekant, af konungen, kronprinsen och prins Carl. H. m:t lade här i dagen en förunderlig andlig och kroppslig vigör. Han var uppe kl. 6 f. m., satt i sadeln en lång tid af dagen och unnade sig först sent hvila — i sanning ett det vackraste föredöme af energi och uthållighet för såväl befäl som manskap.

* * *

Om resultatet af försöksmobiliseringen äro vi för utrymmets skull tvungna fatta oss helt kort. Öfver-

hufvud taget torde det varit godt.

Att den personliga inkallelsen ej är att rekommendera, torde vara konstateradt, liksom att trupperna på tredje »stridsdagen» visade en i ögonen fallande »slapphet» i disciplinärt afseende, hvilken icke vittnade godt om deras uthållighet. Bl. a. erfor man ock, att osäkerheten i siktenas inställande var allmän. Man sköt på korta afstånd med geväret skottställdt på långt och tvärtom. Ehuru beväringen, jämförd med stammen, ej stod sig illa, framgick dock med all tydlighet nödvändigheten af att värnpliktiges öfningstid utsträckes till ett år, hvilket konungen också varmt framhåfde vid sin slutkritik af öfningarne.

Vi skola i nästa nummer återkomma och då visa än flera intressanta bilder från dessa minnesrika dagar.

BLAND SKAGENS KLITTER.

Illustr. efter fotografier af Steen-Möllers eftertr. i Fredrikshavn, för HVAR 8 DAG.

Vårt södra grannlands sevärdheter äro snart räknade, mena de flesta svenskar. Vi fara ned till Köpenhamn, och efter att ha besett hufvud-

Skagens stora hotell.

staden med deras omgifningar anse vi Danmark expedieradt! Ingen kan visserligen förneka, att »Kongens Köbenhavn» i mångt och mycket är »Kongeriget Danmark», men det finnes många andra danska städer och platser som äro värda ett besök.

T. ex. Skagen! Denna egendomliga lilla stad därute längst upp på Nörrejyllands udde mellan Skagerak och Kattegat har i flera år varit ett mycket omtyckt turistmål, i synnerhet för vestkustbor. Kommunikationerna dit äro ock ganska bekväma. Man har några timmars färd öfver Kattegat från Göteborg till Fredrikshavn och därifrån går den 1890 anlagda järnvägen upp till Skagen.

Skagen har anor, den fick stadsprivilegier redan år 1493 och år 1564 byggdes dess första fyr. Nu har den öfver 2,500 invånare. Dessa föra en sällsam existens, lifnärande sig af fiske, lotstjänst, och af den bergningslön de kunna betinga sig vid strandningar. Ty Skagens strand blir ofta »väl-signad», och dess kust kan tälja mängen dyster sannsaga. När höststormarne hvina och vågorna från tvenne haf här mötas i raseri, då är Skagens Rev en den mäst farliga passage. Hur mängen tragedi har här icke utspelats bland bränningarne, hur många lif ha icke därute kämpat sin sista strid! Men många ha äfven räddats af de kända männen från räddningsstationerna, om hvilkas arbete man esomoftast läser stämningsfulla skildringar.

I dag är det sommar och sol. Den lilla staden ligger där nere med sina små låga hus mellan

Fiskebåt vid Skagen.

Hel- och halfbad.

sandbackarne, som ge lä för vestavinden. Solen bränner den gula sanden glödhet och vi söka skugga i planteringen strax vid staden, där fåglarnes kvitter blandar sig med bruset från hafven. Något söder om staden ligger den gamla kyrkan. Den förstördes i slutet af 1700-talet af flygsand och måste sedan rifvas. Endast tornet står nu kvar som sjömärke. Den egendomliga kyrkogården är också värd ett besök. Hvad tälja oss icke alla dessa stora minnesstenar och namnlösa grafvar! Här hvila skeppsbrutna af olika nationaliteter, här slumra de sida vid sida den sista sömnen. Hafvet tog deras lif och hafvet söfver dem evigt till ro. Hur mängen kär

På Danmarks nordligaste udde.

förhoppning jordades icke här, hur många bittra suckar ha icke banat sig väg hit öfver land och haf ...

* * *

Solen börjar dala och vi göra en promenad längs strandbrädden. Sanden] som under dagen varit glödhet — denna sand, som under stormen sveper kring som yrsnö och tvingar sig in genom de minsta springor — börjar nu svalna af. Något behagligare, än att timtals hvila sig i den hvita rena sanden, och, under detsolen alltmera sänker sig i vester, betrakta alla de förbiseglande fartygen, kan man knappast tänka sig. En härlig hvila för kropp och själ efter stadslifvets buller och kvalm!

Ute i vattnet plaska barn under muntert larm, friskt som hafvets sälta. Som pärlor droppar vattnet från de små rosiga kropparne ... Och hafvet ligger där drömmande, i oändlig blånad, tvänne haf, som mötas i norr och bilda en brusande bränning.

Ett lag fiskare göra sig i ordning för en tur. Det är kraftiga och seniga typer, dessa karlar, som i mycket erinra om våra egna västkustbor.

* * *

På den näst yttersta klittersträckan, alldeles vid det 1858 byggda nya fyrtornet, uppfördes för något öfver ett år sedan »Skagens Badehotel», från hvilket man endast har ett par minuters promenad upp till Danmarks yttersta punkt. Det nya hotellet är särdeles elegant och presterar häruppe i den särregna naturen, fjärran från stora världen, all tänkvärd komfort till den pretentiöse turistens fromma. Men vill man vistas här i all enkelhet, bjuda såväl

Bland sandklitterna.

ovädersby, och hvarifrån man har en flere mil vidsträckt utsikt åt alla håll. Och i synnerhet lönar sig en tur till Gaardbogaard, Danmarks nordligaste herregård. Här har den energiske egaren genom afledning och torrläggning af den 700 tunn. stora Gaardbosjön framtrölat en mönstergård, som är en i sitt slag allenastående sevärdhet.

* * *

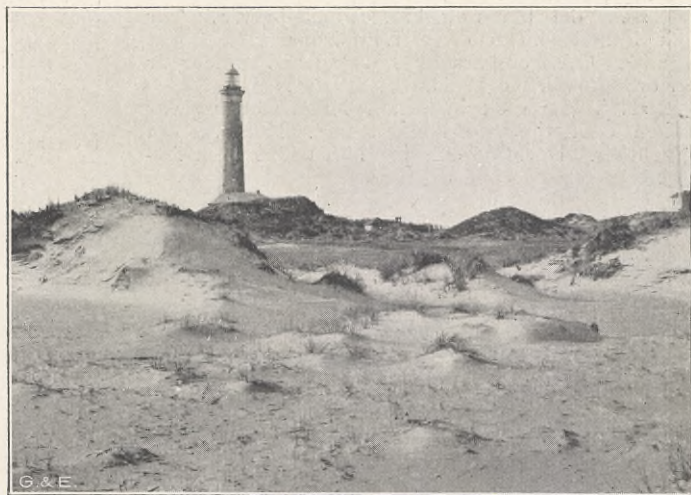
Till denna högst skizzerade skildring från Skagen få våra bilder gifva den behöfliga illustrationen. Dess egenomliga natur, dess storartade sällsamma skönhet och den härliga luften göra ett besök vid denna Skandinaviens utpost till en högst angenäm färd, som man alltid skall minnas med tillfredsställelse, ja hvarför inte göra om emellanåt.

det gamla hotellet som fiskarkojorna hemtrefnad för en billig penning.

Danmarks store målare Krøyer har framför andra genom sina präktiga dukar gjordt Skagen känt för värld och eftervärld. Han har med mästarehand tecknat dess typiska invånare och skildrat dess än trotsigt stolta, än drömmande och veka majestäter. Med den friska hafssälten inandas man ock konstnärsluften från en genial artists atelier — natur och konst i den behagligaste förening!

* * *

Man har äfven tillfälle att göra längre utflykter. T. ex. till Raabjerg Miler, en bergskedja af sandkullar, hvilken på afstånd ter sig som en hvit

EN PRINSESSA SOM BRANDSOLDAT.

Europeiska monarker utnämna ofta hvarandra till hedersöfverstar, och denna form af hedersbevisning användes äfven särskildt i Tyskland och Ryssland i fråga om furstliga damer. Damera bära då sitt regementes uniform, i hvilken de infinna sig vid parader och vid revyer till häst föra fram regementet för öfverbefälhafvaren.

I Sverige ha vi ännu icke hunnit längre än i Danmark, d. v. s. de furstliga damerna nöjas med att vara fästade vid armén genom sina gemåler. Prinsessan Marie af Danmark, hvars intresse för brandkåren är bekant,

är den enda skandinaviska furstinna, som tills dato låtit se sig i uniform, låt vara en mycket civil och »fredlig» sådan. Hon låt göra sig densamma, enär hon önskade gifva brandkåren i Köpenhamn ett synligt bevis på sin bevågenhet i form af en fotografi, som skulle upphängas i brandstationerna. Brandsoldaterna äro med skäl mycket stolta öfver den folkära prinsessans protektion, och när hon infinner sig vid någon eldsvåda för att bese brandstället, formligen slåss de om äran att få bära henne uppför trapporna.

Prinsessan Marie af Danmark i brandkårens uniform.

GULDTÖRSTENS OFFER.

Af S. H. MERRIMAN.

Öfversättning för Hvar 8 Dag.

(Forts. från n:o 42).

»Jag hoppas, ni icke öfvergifver mig», sade Roden och sträckte ut handen efter vattenbrickan och slog i ett glas vatten åt sig, »jag hoppas, ni inte öfvergifver mig. Jag känner mig så fördömdt besynnerlig. Jag vet ej, hvad det är — se på min hand.» Han räckte ut sin hand, hvilken skakade som på en drucken.

»Det är bara nerverna», sade Cornish, som alltid var optimistisk. Han var allt för klok att närmare undersöka orsakerna, hvarför han tog allt från bästa sidan. »Det är ingenting. Jag kan förmoda, att ni icke har sofvit.»

»Nej, jag har tänkt i stället. Jag säger er, Cornish — ni får ej öfvergifva mig. Jag har tänkt en hel del. Hvad skall jag göra med malgamitarbetarne? Jag kan ej styra de uslingarne, som Holzen kunde. Jag är — jag är verkligen rädd för dem, Cornish.»

»Åh, det blir nog bra. Vi ha ju Wade här och kunna skicka efter White, om vi behöfva honom. Oroa er bara inte. Hvad ni behöfver, är en ordentlig frukost. Har ni ätit än?»

»Nej, jag gick hemifrån, innan Dorothy var vaken eller tjänarne kommit ned. Hon vet om ingenting. Dorothy och jag hafva icke varit riktigt öfverens på sista tiden.»

Cornish svarade ej. Han ringde och begärde kaffe, när uppässaren kom in.

»Jag har ännu ej råkat ut för någonting i mitt lif, som kunnat ge mig rätt att försumma mina måltider», sade Cornish muntert.

Hvad som nu väntade dem, var emellertid icke af det angenäma slaget, ehuru den jourhavande polisdomaren visade sig mycket artig i fråga om de nödvändiga formaliteterna. De fingo i hans närvaro uppsätta ett skriftligt meddelande om förloppet vid olyckshändelsen.

»Jag känner en smula till den här malgamitaffären», sade han till Cornish. »Vi ha haft ett öga på Holzen, om också blott med anledning af den stigande dödsprocenten inom staden.»

De andades lättare, då de åter befunno sig ute på gatan. Cornish gjorde någon obetydlig anmärkning, på hvilken Roden icke svarade. Så gingo de vidare under tystnad. Händelsevis kastade Cornish en blick på sin följeslagare och häpnade vid anblicken af hans ansikte, hvilket var askgrått och betäckt med kallsvett, såsom en skådespelares kan blifva mot slutet af en stor scen. Han erinrade sig då, att Roden icke sagt ett ord på en lång stund.

»Hvad fattas er?» sade han.

»Såg ni icke?» flämtade Roden.

»Säg, hvad?»

»Sakerna, som lågo bredvid honom på bordet. Det, som man funnit i hans händer och fickor.»

»Knifven, menar ni», sade Cornish, hvars nerver voro värdiga det blod, som flöt i hans ådror, »och några bref.»

»Ja. Knifven var min. Alla känna igen den. Det är en gammal dolk, som alltid legat framme på ett bord i salongen i Villa des Dunes.»

»Jag har aldrig varit i salongen i Villa des Dunes, med undantag af en enda afton vid lampskenen.»

Roden vände sig om och såg på honom med ögonen ännu slöa af fasa.

»Och bland brefven fanns det, ni skref till mig från London för att utsätta mötet. Han måste hafva stulit det ur fickan på min kontorsrock, som jag aldrig brukar hafva på mig, när jag arbetar.» Cornish nickade långsamt.

»Jag förstår», sade han slutligen, »jag förstår. Det var icke illa uppgjort. Att döda mig och vända bevisen mot er och — låta hänga er.»

»Ja», sade Roden med ett plötsligt skratt hvilket ingen af dem någonsin kunde glömma.

De gingo vidare under tystnad. Ty i nästan hvarje människas lif förekomma tillfällen, då händelserna tyckas löpa fortare än tankarna och vi endast kunna handla så, som för ögonblicket synes lämpligast — tillfällen då pratmakaren tiger och den rastlöse blir lugn — tillfällen, då de visaste nödgas inse, att *A* och *O* är, att en högre makt leder alla våra steg.

Vid hörnet af Vyverberg skildes de åt — Cornish för att återvända till hotellet och Roden för att begifva sig till fabriken. Hans vagn väntade i en skuggig vrå vid Binnenhof. Ty Roden hade nu lagt sig till med vagn, och liksom många andra, hvilka helt plötsligt komma i besittning af slik lyx, tog han mästa möjliga valuta af densamma.

»Om ni vill mig något, så skicka bud eller sök upp mig på hotellet», voro Cornish's sista ord, då han stängde vagnsdörren om den framgångsrike finansmannen.

I hotellet fann Cornish mr Wade och Marguerite ännu sittande vid sin sena frukost.

»Ni ser ut», sade Marguerite, »som om ni varit med om någonting.» Hon såg forskande på honom. »Har ni sprängt Rodens ring?»

»Ja», svarade Cornish och vände sig till mr Wade, »och om ni har lust att komma ut i trädgården, skall jag berättat, hur det gått till. Monsieur Creil sade, att pappersfabrikanterna äro klara att börja sin tillverkning af malgamit vid första vink. Vi måste gifva dem denna vink redan i dag.»

Mr Wade, som aldrig rusade och aldrig försummade sig, dröjde ett ögonblick vid det öppna fönstret och tände sin cigarr, innan han följde Marguerite.

»Ah», sade han lugnt, »då måste lyckan hafva varit dig huld, eller också har någonting hänt Holzen.»

Cornish visste, att det var lönlöst söka hålla något hemligt för Marguerites skarpsynta blick. Och därför berättade han — i den fridfulla hotellträdgården, där dufvorna sömnigt kuttrade på taket och en sakt fläkt då och då kom blommor och buskar att sprida sin milda vällukt — för far och dotter slutet på Rodens ring.

De sutto ännu kvar i trädgården och skrefvo bref och telegram samt vidtogo sina anordningar för att möta denna sakernas nya vändning, när Dorothy Roden en timme senare kom ned för järntrappan från verandan till trädgården.

Hon skyndade emot dem och skakade hand utan att förklara sin plötsliga ankomst.

»Är Percy här?» frågade hon Cornish. »Har ni sett honom i dag?»

»Han är icke här, men jag skildes från honom för ett par timmar sedan vid Vyverberg. Han ämnade sig då till fabriken.

»Då har han aldrig gått dit», sade Dorothy. »Jag har haft nästan alla malgamitarbetarne i Villa des Dunes. De voro i fullt myteri, och om Percy varit där, skulle de hafva dödat honom. De hade hört ett rykte, att Holzen är död. Är det sant?»

»Ja. Holzen är död.»

»Och de bröto sig in på kontoret. De fingo fatt i böckerna och ha kommit underfund med, med hvilken vinst affären drivits, och nu äro de utom sig af raseri. De skulle hafva rifvit ned Villa des Dunes till grunden, om de ej ...»

»Varit rädda för er, min vän», sade mr Wade, avslutande den mening, Dorothy lämnat ofullbordad.

»Ja», medgaf hon.

»Bra gjordt», mumlade Marguerite med strålade ögon.

Cornish hade rest sig upp och lade undan sina papper. »Jag går ut till fabriken», sade han.

»Men ni kan ej gå dit ensam», inföll Dorothy hastigt.

»Det behöfver han icke häller», sade mr Wade och kastade cigarrstumpen i buskarna samt reste sig tungt upp från stolen.

Marguerite såg på sin far med en gillande blick.

»Han är en gammal rar gubbe», sade hon af-sides till Dorothy, medan hennes far samlade ihop sina papper.

»Förmodligen har er bror blifvit varnad i tid och aldrig gått till fabriken», sade Cornish till Dorothy. »Han var ej oförberedd, på hvad som skulle hända, och har själf sagt mig, att han var halft rädd för arbetarne. Jag är nästan säker på, att han kommer att söka mig här — och han har i själfva verket lofvat att göra det, om han skulle behöfva någon hjälp.»

Dorothy såg på honom men sade ingenting. Vår värld skulle också vara mindre svår att vistas i, om de, som af en eller annan anledning icke kunna få säga rent ut sin mening, blott förstode att tiga.

Cornish berättade henne i största hast, hvad som tilldragit sig för tolf timmar sedan på kanalbanken, och tanken på det missriktade och förfelade lif, som fått ett så hemskt slut i det nästan stillastående mörka vattnet, gjorde dem under en stund alla tysta. Ty många nå i lifvet till brottets högsta höjd, medan ännu flera endast nå till dårskapens medelmåttighet, men i döden blifva de alla likställda. Och vi kunna med säkerhet antaga, att vi alla en gång skola efter vår död ingifva vördnad till och med hos våra närmaste släktingar och käraste vänner — under en vecka eller två, tills de hunnit glömma oss.

»Han var en begåfvad man», anmärkte mr Wade, i det han sköt ihop sitt guldstift och stack ned det i fickan på sin rymliga och bekväma väst. »Men begåfvade män äro sällan lyckliga ...»

»Och begåfvade kvinnor — aldrig», tillade Marguerite — den lilla skarpsinniga filosofen, som alltid behöll sista ordet.

Medan de ännu talade kom Percy Roden hastigt ned för verandatrappan. Han såg blek och ansträngd ut, men det lyste fast beslutsamhet i hans blick. Han bar hufvudet högt och såg stadig på Cornish. Det tycktes, som om den obestämde fara, hvilken han så länge med nervös oro

väntat, äntligen kommit och att han höll sig som en man, när han slutligen mötte densamma.

»Arbetarne äro i fullt uppror», sade han. »De hafva funnit böckerna samt förstätt deras innehåll, och nu hålla de på att rifva ned hela stället.»

»Det, må de göra med största nöje», sade Cornish.

Mr Wade, som alltid var affärsmissig, hade åter öppnat sin portfölj, när han fick se Roden, och kom nu fram och räckte denne ett skrifvet papper.

»Det är en afskrift af det telegram, vi sändt Creil», sade han. »Han kan komma och välja ut det folk, han vill behålla — de mera stadgade och de skickligaste arbetarne. För hvars och ens räkning lämna vi honom en bankanvisning på en viss summa. De andra få taga sina pänningar själfva — och försvinna.»

»Och supå ihjäl sig, så fort de själfva behaga», tillade Cornish — filantropen, massornas modärne salongsförkämpe.

»Jag kom hit genom skogen», sade Percy Roden, som ännu var helt andfådd, som om han gått mycket fort. »En af dem, en svensk, kom och varnade mig. De söka mig nu överallt i staden. De äro ethundratjugo stycken, och ingen enda frågar så mycket som så» — han tystnade och gjorde en uttrycksfull åtbörd med händerna — »efter mitt lif eller efter lagen. De vakta båda järnvägsstationerna och alla ångbåtsstationer längs kanalerna. De skola mörda mig, om de få fatt på mig.»

(Forts.)

ÖFVERDIREKTÖR F. A. ALMGREN.

Den 7 juli fyllde ledamoten af k. järnvägsstyrelsen, öfverdirektören och chefen för statsbanornas maskinafdelning, Fredrik August Almgren 60 år. Det är närmast af denna anledning vi här återgifva den sympatiska och duglige medborgarens bild, hvilken föröfrigt eger otvivelaktigt intresse såväl för männen inom hans eget fack som för hans kamrater på det politiska området. Öfverdir. A. är, som känt, en af representanterna i Första kammaren för Elfsborgs län och intager i senaten en framstående plats.

VECKANS PORTRÄTT-GALLERI

C. G. Cederström. †

En näringslivets nitiske befrämjare bortgick med fil. och med. doktorn frih. Carl Gustaf Cederström, som den 5 juli afled å Bråte egendom i Värmland, nära 70 år gammal.

Efter avslutade studier — framlidne ärkebiskop Sundberg var en tid den bortgångnes privatlärare — verkade frih. Cederström i närmare 20 år som

läkare, tills han 1878 drog sig tillbaka från den offentliga praktiken och bosatte sig å egendomen Bråte, där han framlevat sina dagar under ett idylliskt, men verksamt landtlf.

Frih. Carl Cederström var intresserad för och bevandrad i alla tidens spörsmål samt verksam på så godt som alla grenar af teoretiskt och praktiskt vetande. Vi erinra om hans skriftställareverksamhet på såväl det pedagogiska som det skönlitterära, vetenskapliga, statistiska m. fl. områden.

Såsom national-ekonomisk-geografisk författare kvarlämnar han ett monumentalt verk i fyra delar: »Värmlands läns fiskevatten».

Särskildt var fiskerinäringen och jagtvården hans skötebarn — han var själf i sin krafts dagar en hårdad och intresserad jägare och fiskare — och såsom ordförande i Värmlands fiskeri-

styrelse har han med råd, dåd och penna verkat för denna näring.

Hans förtjänster om jordbruket och dess binäringar har man äfven vetat att uppskatta, hvarom det faktum vittnar, att frih. C. under många år setat såsom hushållningssällskapets vice ordförande.

Till sin natur var frih. C. synnerligen sällskaplig och af ett sprudlande torrhumoristiskt kynne. Han ville — skrifer en minnestecknare — se alla glada och lefnadsfriska, samt verkade ock såsom familjefar, husbonde och läkare på allt sätt för såväl kroppens som själens stärkande.

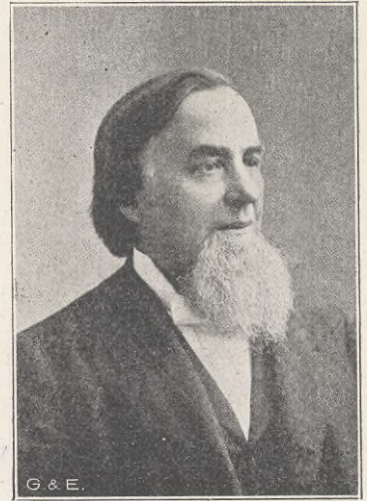
Olof Olsson. †

En af den svensk-amerikanska kyrkans främste män, presidenten och professorn vid svehsk-amerikanarnes största läroverk, det bekanta Augustana College, d:r Olof Olsson, slutade den 12 maj sin jordiska tillvaro. Efter en svensk-amerikansk tidskrift återgifva vi den allmänt älskade och aktade lärarens för så många bekanta drag.

O. föddes i Karlskoga, Värmland, 1841; började sina studier i Stockholm 1858; vistades 1859—60 i Leipzig; tog studentexamen i Upsala 1861 och prästvigdes i Upsala domkyrka 1863. Han tjänstgjorde i Karlstads stift till år 1869. Han utvandrade då med en stor skara landsmän till mellersta Kansas och var deras pastor till år 1876, då han på kallelse af synoden flyttade till Rock Island. År 1888 afgick han härifrån, arbetade en tid för Bethany College i Lindsborg, Ks., uppehöll sig sedan ett år i Europa, återvände 1890 och antog kallelse till landsförsamlingen i Woodhull, Ill. Därifrån uppsteg han på presidentstolen för Augustana

College och seminarium, då d:r Hasselquist dog år 1891, och har sedan dess varit president för skolan och lärare i det teologiska seminariet. År 1892 erhöi han från skolan teologie doktorsgraden och år 1893 från Upsala filosofie doktorsgraden.

Han var onekligen en af synodens största predikanter och

inlade stor förtjänst som försvarare af den lutherska kyrkans försoningslära gentemot sekterna. Han har äfven utöfvat stort inflytande på sina landsmän genom de skrifter han efterlämnar.

Olssons största lifsgärning var den som president och lärare vid Augustana College. Under nära ett fjärdedels sekel innehade han denna höga förtroendepost och har fostrat i det närmaste 400 af synodens prästmän. Hos dem skall han främst lefva i kär hägkomst.

Men sorgen öfver hans bortgång är allmän. D:r C. A. Blomgren skrifer i »Valkyrian»:

»Hans graf är redd vid Mississippis strand. Så länge den floden flyter, må hans minne lefva i välsignelse bland svensk-amerikaners kommande släkten!»